

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CHRISTO CAPITE|| TOTIVS ECCLESIAE,|| QVINQVE LIBRIS|| explicata.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIII. Demonstratur Diuinitas Spiritus sancti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53845)

CAPVT XIII.

Demonstratur Diuinitas Spiritus sancti.

QUOD igitur ad QUINTVM attinet, probandum est, Spiritum sanctum esse verum Deum: id quod aduersarij tamen negant, tamen non magis pere de seo laborant. ipsi enim contendunt per excellentia Patris: sed si ea excellentia tolli debeat propter confessionem alicuius personæ æqualis Patri, parum recte credunt vtrum ea persona sit vna, vel dua. Itaque Valentinus Gentilis semper ferè dicebat, de Spiritu sancto esse quæstionem. Transyluani autem lib. 2. cap. 4. quidam quidem Spiritum sanctum esse adorandum, aut Deum, tamen non accuratè id probant, nec refellunt contraria. quare contenti erimus id probare ex Classibus mentorum, quibus probauimus Filij diuinitatem, vniuersimè.

PRIMA Classis ex Testamento veteri, quæ multa suppeditare posset, sed quia breuitati studemus, sufficiens locus. Sic igitur loquitur Scriptura diuina 2. Reg. 1. *Hæc sunt verba nouissima, quæ dixit Dauid. Spiritus Domini loquutus est per me, & sermo eius per linguam meam. Dominus Deus Israël mihi, loquutus est Fortis Israël, Dominator hominum. Vbi apertè vides, illum ipsum, qui dicitur Spiritus Domini, eundem dici Deum Israël. ex quo sequitur, vt sit Deus verus.*

SECUNDA Classis ex nouo Testamèto, quod multa loca subministraret, si opus esset; sed ille vnusest factus Dominus a postolis dicit. Matth. vlt. *Euntes baptizate omnes Gentes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Nō enim Dominus copularet cum Patre & Filio Spiritum sanctum, si creatura esset. Deinde, vt S. Gregorius Nazianzenus vniuersinatur orat. 5. de Theologia; Quomodo posset Spiritus sanctus per Baptismum nos regenerare, & Deos quosdam facere, nisi esset ipse verus Deus? nam gratiam, & gloriam dicit Dominus, ait Dauid in Psalmo 83.*

TERTIA Classis ex vtroq; simul Testamento clarissimum nobis testimonium præbet ad probandam Spiritus sancti diuinitatem.

uiguitatem. Nam illum ipsum, quem Isaias vocat Dominum exercituum, quemq; omnes fatentur esse Deum verū, illum, inquam, ipsum Apostolus dicit esse Spiritum sanctum. Sed ipsa verba Scripturæ audiamus. Isa. 6. *Dicit Dominus exercituum Isaias; Vade, dic populo huic, audite audientes, & nolite intelligere, &c.* Act. vlt. *Benè Spiritus sanctus loquutus est per Isaiam, dicens; Vade ad populum istum, & dic eis, aure audietis, & non intelligetis, &c.* PRAETEREA, omnes Prophetæ, cum sermones suos ad populum explicarent, nonne identidem repetebant: *Hac dicit Dominus Deus?* At 2. Pet. 1. dicitur: *Spiritus sancto inspirati loquuti sunt sancti Dei homines* Igitur ille Dominus Deus erat Spiritus sanctus. Quare Zacharias ait, Luc. 1. *Benedictus Dominus Deus Israël, etc.* Et mox: *Sicut loquutus est per os Sanctorum, qui à seculo sunt Prophetarum eius.* Quibus verbit non potuit clarius Zacharias exprimere Spiritum sanctum esse ipsum Dominum Deum Israël, quibus vocibus verum Deum significari aduersarij passim testantur.

QVARTA Classis ex nominibus est, & quidem ex hac Classe tria sumuntur argumēta. PRIMVM negatiuum, quia nusquam in Scripturis Spiritus sanctus dicitur creatura, aut factus, cum tamen multis in locis enumerentur omnes præcipuæ creaturæ, vt Dan. 3. in cantico puerorum. Psal. 102. & 148. vbi excitantur omnes creaturæ ad laudem Dei, & nominam Angeli, cæli, aquæ, homines, bestia, &c. Spiritus verò sancti nulla mentio fit, sic etiam Coloss. 1. enumerantur nobilissimæ creaturæ, throni, dominationes, principatus, potestates. Et 1. Pet. 3. Angeli, potestates, & virtutes, vt illis omnibus Christus maior esse demonstratur. Quibus locis debuisset omnino etiam Spiritus sanctus nominari, si creatura esset, & ipso Filio Dei minor, vt aduersarij docent. At nusquam cum creaturis, semper cum Patre, & Filio Spiritum sanctum nominari videmus. Hoc argumentum faciunt multi Patres. IUSTINVS libro de recta fidei confess. initio. Basilus libro de Spiritu sancto, cap. 18. Epiphanius in ancorato non procul ab initio. & Chrysostomus Tom. 5. hom. in illud; *Tunc & ipse Filius subiicietur.*

SECUNDVM argumentum sumitur ab ipso nomine Dei; nam solus Deus verus in Scriptura dicitur absolutè Deus, vt

*Deus dicitur
angeli negatiuus.*

vt supra ostensum est ex Irenæo lib. 3. cap. 6. At Spiritus sanctus vocatur absolutè Deus Act. 5. *Anania cur tentauit decipere cor tuum mentiri te Spiritui sancto? non eremus hominibus, sed Deo.* Ecce expressum nomen Dei tributum Spiritui sancto, contra mendacium Transyluanorum, lib. 3. cap. 5. vbi dicunt nusquam expressè vocari Deum Spiritum sanctum.

TERTIUM ex confessione aduersariorum; nam Arianæraferant ex suis codicibus illa verba Ioan. 4. *Spiritus est Deus*, vt testatur Ambrosius lib. 3. de Spiritu sancto, cap. 1. Ergo putauerunt Spiritum sanctum in Scripturis Deum esse appellatum. Si enim putabant sensum esse, Spiritus est Deus, id est, Deus est spiritualis nature, quare deleuerunt illa verba? Sed magis eis nocuit litura sua, quam *litura* illorum. Quod quidem verba illa Dei non necessariò de Spiritu sancto personam intelligenda sunt: at litura illa clamat, hæreticos hærenos in reprobum sensum datos esse, & in Spiritum sanctum peccare, cum malint Scripturas sanctas delere, quam eos suos deponere.

QUINTA Classis constat ex attributis; solus Deus est immensus & vbiq;. At de Spiritu sancto legimus Psal. 138. *Quid dicit spiritui tuo?* Et Sap. 1. *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.* Item, solus Deus est omnipotens; at de Spiritu sancto legimus Sap. 7. *Omnem habens virtutem.* Item solus Deus agnoscit seipsum perfectè, at de Spiritu sancto legimus Cor. 2. *Nemo scit quid sit in Deo, nisi Spiritus Dei.* Et *omnis Spiritus omnia scrutatur etiam profunda Dei.* Itè solus Deus est bonus, at de Spiritu sancto legimus Psal. 142. *Spiritus bonus deducet me in terram rectam.* Denique solus Deus habet templum, at de Spiritu sancto legimus. 1. Cor. 6. *Membra vestra templum sunt Spiritus sancti.* Et ita: *Perpetuo glorificate Deum in corpore vestro. Quem locum non videtis, quia corpus vestrum templum est Spiritus sancti, quia cui corpus nostrum templum habitamus, necesse est huic eam seruitutem debeamus, non nisi Deo seruiendum est, qua Græcè appellatur hæretica.* & lib. 1. contra Maximinum, cap. vlt. *Cum audis, inquit, scitis, quia corpora vestra templum in vobis est Spiritus sancti?* Et in eodem loco: *Nescitis, quia corpora vestra mem-*

sunt Christi? Noli negare Deum esse Spiritum sanctum, ne templum creatura facias membra creatoris.

SEXTA Classis ex operibus. PRIMO, solius Dei opus est creatio, & tamen legis Iob. 33. *Spiritus Dei fecit me.* Et Psal. 32. *Verbo Domini caeli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum.* Et Psalm. 103. *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur.*

SECUNDO, solius Dei est, conseruare, & tamen legis Sapient. I. *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum, & hoc arcum, quod continet omnia, &c.*

TERTIO, solius Dei est saluare, & iustificare, & tamen legis. I. Cor. 6. *Iustificati estis in nomine Domini IESU CHRISTI, & in Spiritu Dei nostri.*

QUARTO, solius Dei est futura praedicere, & scrutari corda, & tamen legis 2. Pet. I. *Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.* Et Sap. I. *Renum illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est Verus, quoniam Spiritus Domini repleuit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis, id est, ideo Deus scrutatur corda, quia Spiritus eius est vbique, omnia penetrat, omnia nouit genera linguarum, etiam quae in intimo corde sunt.*

QUINTO, solius Dei est miracula facere; at Christus ipse: *In Spiritu Dei eiciebat daemones.* Matth. 12. & Paulus I. Cor. 12. *auctorem facit doni linguarum, sanitarum, &c. Spiritum sanctum.* Et Heb. 2. *omnia miracula quae per Apostolos fiebant, vocat Spiritus sancti Dei distributiones.*

SEXTO, solius Dei est Ecclesiam regere absoluta potestate. At Spiritus sanctus gubernat Ecclesiam, quae est regnum Christi, planè vt Dominus absolutus, & non minùs quam Pater & Filius. Act. 10. *Dixit Spiritus Petro, Vade ad eos nihil basitans, quia ego misi eos.* Act. 13. *ait Spiritus sanctus, segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos.* Ibidem: *Et ipsi missi à Spiritu sancto.* Act. 15. *Vesum est Spiritu sancto & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris.* Act. 16. *Verati sunt à Spiritu sancto, loqui verbum in Asia.* Act. 20. *Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* I. Corinth. 12. *Omnia operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult.*

SEPTIMA Classis constabit ex comparatione Spiritus sancti ad Christum: nam si probemus Spiritum sanctum maiorem Christo esse, quatenus Christus homo est, probatur etiam quod Spiritum sanctum unum esse Deum cum Patre. Quod quidem aduersarij nihil omnino esse volunt Christo, quatenus nudum hominem faciunt, maius præter Deum Patrem.

Esse igitur Spiritum sanctum homine Christo maiorem demonstratur illis omnibus argumentis, quibus aduersarij probant, Deum Patrem esse Christo maiorem. Maior est enim ter homine Christo, quia eum misit, Ioan. 8. At eundem misit Spiritus sanctus. sic enim legimus Isaia 48. *Et nunc Dominus meus misit me, & Spiritus eius.* Pater sanctificauit Filium Ioan. 10. *Quem Pater sanctificauit & misit in mundum.* Spiritus sanctus sanctificauit etiam Spiritus sanctus. Isaia 51. & Luc. 1. *Spiritus Domini super me, eo quod unxerit me, euangelizans pauperibus misit me.* Item Pater Filij incarnationem operatus est, Rom. 8. *Misit Filium suum in similitudinem carnis peccati.* Idem operatus est Spiritus sanctus. Matth. 1. *Quod in carnis est, de Spiritu sancto est.* Item in virtute Patris Filius fecit miracula, Ioan. 14. *Pater in me manens, ipse facit opera.* Spiritu dicit Matth. 12. *Si ego in Spiritu Dei eiecto demonibus.* ITEM Pater Filium obtulit ad mortem. Rom. 8. *Propter quem homo non pepercit, &c.* Idem fecit Spiritus sanctus Hebr. 9. *Spiritus sanctum obtulit semetipsum.* DENIQUE Pater Filium suscitauit. Act. 2. Idem Paulus dicit de Spiritu sancto. *Si Spiritus eius, qui suscitauit IESUM à mortuis, habitabit in nobis.* Accedit, quod grauius est, peccare in Spiritum sanctum quam in Christum hominem Matth. 12. Ex quo planè conuenitur, maiorem esse Spiritum sanctum Christi humanitatis proinde esse Deum verum.

OCTAVA Classis ex Patribus. Patres citati pro Christi diuinitate, loquuntur & ibidem ferè omnes etiam de Spiritu sancto. idcirco satis erit hinc notare eorum nomina qui ex professo scribunt de solius Spiritus sancti diuinitate. ATHANASIUS in epistola ad Serapionem. *Basilus* lib. 5. in Eunom. & lib. ad Amphilochem de Spiritu sancto. *Zianzenus* lib. 5. de Theologia. *Nyssenus* in libro ad Euzoium, quod Spiritus sanctus sit Deus. *Epiphanius* lib. 74. *Didymus* libris duobus de Spiritu sancto. *Cyillus* lib. 1.

rosolymitanus catech. 16. & 17. **Chrysoſtomus** in homiliis aliquot de Spiritu ſancto. **Cyrillus Alexandrinus** lib. 7. de Trinitate toto. & lib. 13. & 14. theſauri; & in libro ſpeciali de Spiritu ſancto. **Hilarius** lib. 12. Trinit. **Ambroſius** libris tribus de Spiritu ſancto. **Auguſtinus** lib. 1. de Trinit. cap. 6. & lib. 1. contra Maximinum in fine. **Thomas** lib. 4. contra Gentes, à cap. 16. ad 17.

NONA Classis ex miraculis conſtat: ſed quia miracula, quæ facta ſunt ad confirmandam Chriſti diuinitatem, eadem confirmanſt etiam diuinitatem Spiritus ſancti, ſolum repetemus vltimum miraculum ſuprà commemoratum. Sic igitur ſcribit **Gregorius Tyroneſis** lib. 2. hiftoriæ Francorum, cap. 3. Erant tunc temporis cum ſancto Eugenio viri prudentiſſimi, atq; ſanctiſſimi, **Vindemialis** & **Longinus** Epifcopi, pares gradu, & virtute non impares. Nam ſanctus Vindemialis eo tempore ferebatur mortuum ſuſcitâſſe: Longinus autem multis infirmis ſalutem tribuit: Eugeniſus quoque non ſolum viſibilium oculorum cecitatem, ſed etiam mentium depellebat. Quod cernens ille nequam Arianorum Epifcopus, vocatum ad ſe quendam hominem ab illo, quo ipſe vivebat, errore deceptum, ait, non patior, quod hi Epifcopi multa in populo ſigna depromunt, illosq; cuncti me neglecto ſequuntur. Acquieſce nunc his, qua præcipio, & acceptis quinquaginta aureis ſede in platea, per quam nobis eſt tranſitus, & manus ſuper clauſos oculos ponens me prætereunte cum reliquis exclama magna virtute dicens, te beatiſſime Cyrola, noſtra religionis antiſtes, deprecor ſi reſpiciens manifeſtes gloriam, ac virtutem tuam, ſi oculos meos aperiens merear lucẽ videre, quam perdidit. Qui iuſſa complens, reſidensq; in platea, tranſeunte hæretico cum ſanctis Dei, iſte, qui Deum irridere cogitabat, exclamat in magna virtute, dicens: **Audi me beatiſſime Cyrola: audi me ſancte ſacerdos Dei: reſpice cecitatem meam: experiar ego medicamenta, qua ſape caci reliqui à te meruerunt, qua leproſi experti ſunt, qua ipſi etiam mortui præſenſerunt. adiuro te per ipſam virtutẽ, quam habes, ſi mihi deſideratam reſtituas lucem, quia graui ſum cecitate percuffus. Veritatẽ enim neſciens verum dicebat: quia cacauerat cum cupiditas, & virtutem Dei omnipotentis irridere per pecuniam aſtimabat.**

Tunc

Tunc hæreticorū Episcopus paululum se diuertit, & quæ
in virtute triumphaturus elatus Vanitate, atq; superbia, pro
suis manum suam super oculos eius, dicens; Secundum fidem
nostram, qua rectè credimus, aperiatur oculi tui, & mox
hoc nefas erupit, risus mutatur in planctum, & dolus Episcopi
est patefactus in publico. nam tantus dolor oculos illum transiit
sit, ut eos digitis vix comprimeret, ne creparent.

Denique clamare cœpit miser, ac dicere: Va mihi miser
quia seductus sum ab inimico legis diuina. Va mihi, quia
per pecuniam irridere solui, & quinquaginta aureos
ut hoc facinus perpetrarem. Ad Episcopum autem uelut
ce aurum tuum, redde lumen meum, quod dolo tuo perdidisti.
Vosq; rogo gloriosissimi Christiani, ne despiciatis miserum, sed
velociter succurrite pereunti. Verè enim cognouit, qui dicitur
non irridetur. Tunc sancti Dei misericordia moti, & dicitur
credis, omnia possibilia sunt credenti, at ille clamabat
magna, Qui non crediderit Christum Filium Dei, & Spiritum
sanctum æqualem habere substantiam, atq; Deitatem cum
Patre, hodie qua ego perfero, patiatur. Et adiecit; Credo
um Patrem omnipotentem; Credo Filium Dei Christum
SVM æqualem Patri; Credo Spiritum sanctum Patri
lio consubstantialem, atq; coeternum.

Hac illi audientes, & se inuicem honore mutuo præferentes,
oritur inter eos sancta contentio, quis oculis eius
beata crucis imponeret. Vindemialis, ac Longinus Evangelista
ille è contra eos exorat, ut manus imponerent cæco. Quibus
fecissent & manus suas super caput eius tenerent, & Episcopus
crucem super oculos cæci faciens ait; In nomine Patris
lū, & Spiritus sancti Veri Dei, quem trinum in unitate
tate, atq; omnipotentia confitemur, aperiatur oculi tuus.
statim ablato dolore ad pristinam rediit sanitatem. Hæc
Atque hæc de Spiritu sancto sufficient.

Nunc ad postremam disputationis partem
atque aduersariorum argumenta breuiter
confutemus.

